

25 lat Mazowsza

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Autor: NAC, ARCHIWUM GRAŻYNY RUTKOWSKIEJ, NR

SYGN. 3/40/0/1/407/8

Podział Polski na województwa i gminy trwał długo, ale i tak wyparł go ten trójstopniowy. I od tego momentu zaczęła się m.in. nowa era Mazowsza. Co się zmieniło przez te lata?

W 1975 r. władza ludowa przeprowadziła reformę administracyjną, polegającą na zmianie trójstopniowego podziału administracyjnego w dwustopniowy (tylko województwa i gminy). W ten sposób utworzono 49 niewielkich województw, podnosząc do rangi miast wojewódzkich nieduże miejscowości. Taki podział przetrwał niezwykle długo, bo aż do 1999 r. (ustawą z poprzedniego roku wprowadzono obecny podział administracyjny Polski).

Nowe województwo mazowieckie utworzono ze starych województw: warszawskiego (w całości) oraz części ciechanowskiego, ostrołęckiego, radomskiego, siedleckiego, płockiego, białkopodlaskiego, łomżyńskiego i skierniewickiego. Od początku swojego istnienia w obecnych granicach administracyjnych jest największym pod względem powierzchni i liczby ludności województwem w kraju.

Przekazanie samorządom zadań publicznych przyczyniło się do sprawniejszego wykonywania i lepszego dostępu do wielu usług ważnych dla codziennego życia mieszkańców. Zielone światło w pełni wykorzystano – zaangażowanie samorządów i zapał społeczeństwa przyniosły wymierne efekty. Po 25 latach Mazowsze jest postrzegane jako najbogatszy i najbardziej konkurencyjny region w kraju. Ten sukces to efekt pracy, pasji, ale i współpracy – mieszkańców, przedsiębiorców, naukowców i samorządowców.

Czysta matematyka

Mazowsze należy do największych i najbardziej zróżnicowanych wewnętrznie regionów kraju. Równomierny rozwój tak dużego i zróżnicowanego województwa wymaga odpowiedzialnego zarządzania. Jak wygląda ono w praktyce, pokazują liczby. W 2000 r. PKB regionu wynosiło 153 mld zł, co stanowiło 20% PKB kraju, natomiast w 2021 r. PKB Mazowsza to już 596 mld zł. (23% PKB kraju). Oznacza to blisko czterokrotny wzrost.

Ogromny wzrost środków na rozwój województwa mazowieckiego potwierdzają dane GUS. Na kulturę i ochronę dziedzictwa

narodowego w 2021 r. samorząd województwa przeznaczył, aż o 324 proc. więcej niż w 1999 r. W tym samym czasie środki finansowe na oświatę i wychowanie wzrosły o 449 proc. Jednak prawdziwym rekordzistą pod względem rosnących nakładów finansowych jest ochrona zdrowia. Tu wzrost wyniósł aż 1 265 proc., z 51,9 mln zł w 1999 r. do 709 mln zł w 2021 r.

Ludzie są najważniejsi

Co roku 30 proc. wszystkich wydatków z budżetu województwa przeznaczane jest na inwestycje w rozwój, bezpieczeństwo i lepsze życie mieszkańców. I to właśnie z myślą o nich od kilkunastu lat tworzone i realizowane są programy pomocowe m.in. na inicjatywy sołectw, działkowców, seniorów, młodzieży, doposażenie OSP, budowę nowych dróg, przedszkoli, modernizację domów kultury, rozwój bazy sportowej czy inicjatywy wspierające klimat i czyste powietrze. Tylko w zeszłym roku dzięki temu wsparciu w całym regionie powstało blisko 4000 inwestycji – dużych i priorytetowych, ale i tych mniejszych. W tym roku jest ich jeszcze więcej: 20 programów, w tym również zupełnie nowe dotyczące m.in. tworzenia lokalnych centrów integracji, zdrowia kobiety, miejsc pamięci, zwierząt i czystego ciepła. Na ich realizację przeznaczono aż 800 mln zł.

Odwaga, by marzyć

Dobry samorząd to ten, który myśli o swoim regionie w perspektywie najbliższych lat i dziesięcioleci, a nie kadencji. Praca w samorządzie to nie tylko pasmo sukcesów, miłych spotkań, ale przede wszystkim codzienna wytężona praca i podejmowanie trudnych decyzji. Potrzebna jest także odwaga, aby podejmować ryzyko i realizować marzenia.

W 2004 roku powołano spółkę Koleje Mazowieckie, a w 2007 samorząd został większościowym udziałowcem Warszawskiej Kolei Dojazdowej. Od tego czasu wymieniono lub zmodernizowano cały tabor. Przybyły 174 nowe pociągi oraz nowe połączenia. Dziś pociągi przewożą ponad 65 mln pasażerów rocznie, tymczasem w 2005 r. było to zaledwie 40 mln.

Kolejną taką decyzją była budowa lotniska w Modlinie. Duże wsparcie UE, ale i wielka determinacja, aby Mazowsze zyskało dobrze zlokalizowane, perspektywiczne lotnisko. Już w zeszłym roku osiągnęło liczbę pasażerów sprzed pandemii (3 mln), a w kwietniu tego roku osiągnęło najlepszy miesięczny wynik w swojej historii, obsługując blisko 315 tys. pasażerów.

Razem przeciw złym decyzjom

Przez 25 lat województwo stawiało także w obliczu zagrożeń. Niektóre wynikały z wadliwego prawodawstwa, inne z podejmowanych działań politycznych. Krzywdząca konstrukcja janosikowego sprawiła, że w 2009 r. Mazowsze musiało oddać na rzecz innych województw aż 70% rocznych dochodów. Po kilku latach walki sądowej, w 2014 r. Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok stwierdzający, że konstrukcja systemu ustalania wpłat wyrównawczych dla samorządów województw jest niezgodna z Konstytucją RP, a wkrótce potem Sejm uchwalił zmianę ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Dzięki wygranej na przestrzeni lat Mazowsze mogło przeznaczyć na inwestycje ponad 2,7 mld zł. O tyle bowiem zmniejszyło się obciążenie janosikowym.

Mamy dwa NUTS-y

Nowy podział statystyczny Mazowsza pozwolił uniknąć drastycznego ograniczenia środków rozwojowych z budżetu UE po 2020 r., co skutkowałoby zmniejszeniem tempa wzrostu PKB, a tym samym znaczącym spowolnieniem rozwoju nie tylko województwa, ale i kraju.

Zamach na integralność

Próba przeforsowania przez rząd PiS podziału administracyjnego województwa została zainicjowana w 2017 r. i przybrała na sile w 2020 r. Był to pomysł absurdalny, prawnie wadliwy i destrukcyjny, grożący naruszeniem konstytucji, ustawy o samorządzie wojewódzkim, jak również Europejskiej Karty Samorządu Terytorialnego. Spowodowałby on m.in. realną groźbę utraty środków z UE dla Mazowsza i metropolii warszawskiej. Sejmik Województwa Mazowieckiego podjął stanowisko w sprawie zachowania integralności administracyjnej województwa. Podobne stanowiska w obronie integralności zaczęły przyjmować gminy, powiaty, rady miejskie. Nasz apel został wysłuchany.

Test solidarności

Samorząd Mazowsza dowiódł swoich umiejętności szybkiego i elastycznego reagowania na nieprzewidziane zdarzenia. Czasem próby i odpowiedzialnych decyzji był okres pandemii koronawirusa. Od początku samorząd województwa wspierał szpitale w walce z COVID-19. Do wszystkich partnerów trafiło już: 3,4 tys. sztuk aparatury medycznej i ponad 47,3 tys. wyposażenia. Także od początku agresji Rosji na Ukrainę, samorząd zaoferował wieloaspektową pomoc Ukraińcom.

Marszałek **Adam Struzik** (klub radnych PSL), pytany o przyszłość samorządu, podkreśla: – Nadal będziemy stać na straży samorządności i demokracji. Słuchać i rozmawiać, bo tylko tak można budować mazowiecką wspólnotę. To nasz obowiązek i zobowiązanie wobec wyborców.

Adam Struzik

marszałek województwa mazowieckiego (klub radnych PSL)

Mazowsze po 25 latach od reformy samorządowej jest województwem silnym i stabilnym, prekursorem zmian i innowacji. A jednocześnie regionem, dla władz którego najważniejsze jest po prostu – dobro mieszkańców. Ich bezpieczeństwo, komfort i przyszłość. To wszystko, co osiągnęliśmy, to powód do dumy i motywacja do dalszej ciężkiej pracy. Nie utrzymamy jednak szybkiego rozwoju regionu, jeśli pozycja samorządu w naszym kraju będzie w dalszym ciągu marginalizowana.

Ludwik Rakowski

przewodniczący Sejmiku Województwa Mazowieckiego (klub radnych KO)

Reforma administracji publicznej tworząca samorządowe powiaty i województwa okazała się reformą wyjątkowo udaną. Powierzenie samorządom województw kluczowej roli w zagospodarowaniu znacznej części funduszy UE było dla nich wydarzeniem przełomowym. Dzięki temu możliwe były setki inwestycji i przedsięwzięć bardzo potrzebnych obywatelom, które w znaczący sposób wpłynęły na rozwój województwa.

[I sesja sejmiku odbyła się 10.11.1998 r.](#)

[Fot. arch. KS](#)

W 2000 r. powstał SPZOZ „Meditrans” Ostrołęka.

Fot. arch. UMWM

Takie pociągi to już przeszłość.

Fot. arch. KM

Pierwsze programy wsparcia dotyczyły straży pożarnej.

Fot. arch. UMWM

W 2003 r. ukazało się pismo Samorządu Województwa Mazowieckiego „Kronika Mazowiecka”.

Fot. arch. UMWM

Nowoczesne ambulanse z wyposażeniem trafiają do mazowieckich szpitali dzięki wsparciu samorządu województwa.

Fot. arch. UMWM

Blisko 29 mln zł to wkład samorządu województwa w budowę zachodniej obwodnicy Grodziska Mazowieckiego.

Fot. arch. UMWM

[Od 11 lat działa lotnisko w Modlinie.](#)

[Fot. Łukasz Pacholczyk @kameradronpl](#)

[Na budowę i wyposażenie SOR-u w Radomiu samorząd Mazowsza przeznaczył blisko 100 mln zł.](#)

[Fot. arch. UMWM](#)

[Hotel SKANSEN Conference & SPA to moc możliwości. Powstał na terenie Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu \(placówka samorządu Mazowsza\)](#)

[Fot. arch. UMWM](#)

Koleje Mazowieckie są jednym z najnowocześniejszych przewoźników regionalnych w kraju.

Fot. arch. KM

Ludwik Rakowski, przewodniczący Sejmiku Województwa Mazowieckiego

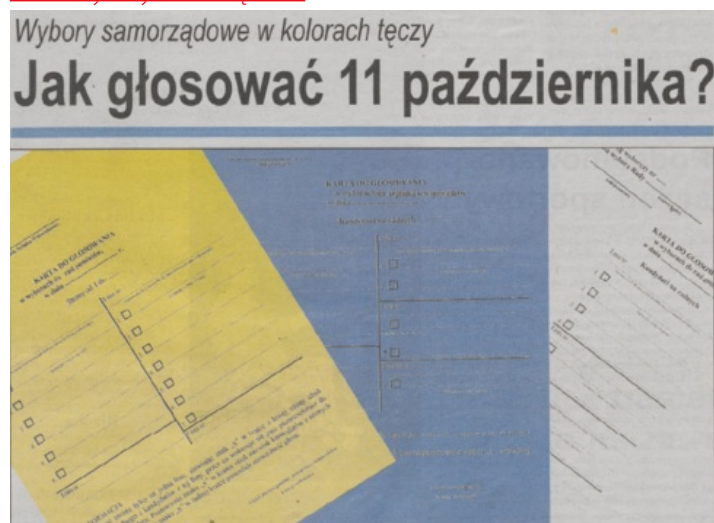
Fot. arch. UMWM

Adam Struzik, marszałek województwa mazowieckiego

Fot. arch. UMWM

1998: wybory samorządowe

FOT. MBC, TYGODNIK PŁOCKI 1998, NR 40-6-X

[2001: sejmik ustanawia Nagrodę im. C.K. Norwida](#)

[Fot. arch. UMWM](#)

[2004: wejście do UE. Mazowsze pozyskało z UE 19,5 mld zł](#)

[Fot. arch. UMWM](#)

[2004: powołanie spółki Koleje Mazowieckie](#)

[Fot. arch. KM](#)

[Fot. Dariusz Ossowski](#)

[2006: ustanowienie flagi Mazowsza](#)

[Fot. arch. UMWM](#)

[2007: samorząd udziałowcem większościowym WKD](#)

[Fot. arch. WKD](#)

2012: rusza lotnisko Modlin

Fot. arch. UMWM

2014: Mazowsze wygrywa w sprawie janosikowego

Fot. arch. UMWM

2018: podział statystyczny Mazowsza

Fot. arch. UMWM

2021: Polska Wschodnia także dla Mazowsza regionalnego

Fot. arch. UMWM

[Fot. Jan Jakub Smarczewski/ PIXEL STUDIO](#)

UWAGA

Informacje opublikowane przed 1 stycznia 2021 r. dostępne są na stronie archiwum.mazovia.pl